

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko (...) Bank S.A. w W.
o ustalenie i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 kwietnia 2019 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.400,-
(pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powód A. S. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 kwietnia 2019 r., którym oddalono jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 19 października 2017 r., oddalającego powództwo przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W. o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego ze zobowiązania umowy kredytu hipotecznego

zawartej pomiędzy stronami oraz o zapłatę kwoty 225 18,80 zł tytułem nienależnego świadczenia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, tzn. jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi, wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oraz w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (por. postanowienia: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, nie publ. oraz z dnia 3 lutego 2012 r. II UK 271/11, nie publ.).

W sprawie niniejszej skarżący dostrzegł istotne zagadnienie prawne, czy w przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu indeksowanego walutą franka szwajcarskiego należy stosować teorię salda, zgodnie z którą w razie świadczeń wzajemnych istnieje tylko roszczenie wobec tego podmiotu, który uzyskał korzyść o większej wartości, czy teorię dwóch kondycji nakazującą niezależne rozliczenia roszczeń.

Tak sformułowane zagadnienie pozostaje w oderwaniu od faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia sprawy. Dotyczy bowiem jedynie sytuacji, w której sąd rozpoznający sprawę orzekł o nieważności całej umowy. Tymczasem w niniejszej sprawie za nieważne uznano jedynie klauzule indeksacyjne świadczeń ratalnych, zaś umowa w pozostałej części została utrzymana.

Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego. Konieczny jest również opis wątpliwości związanych z wykładnią powołanych przepisów, polegający na zarysowaniu możliwych sposobów jej dokonania, wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawieniu własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie należy również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15; z dnia 27 listopada 2015 r., IV CSK 330/15 - nie publ), przy czym nie chodzi tu o rozbieżności w wykładni pomiędzy sądem pierwszej i drugiej instancji, które orzekały w danej sprawie (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., IV CSK 505/13, nie publ.). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii wykładni powołanych przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu, brak jest interesu publicznego w przyjęciu takiej skargi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2014 r., II UK 515/13; z dnia 16 lipca 2013 r., II UK 142/13 - nie publ.).

Skarżący dostrzegł potrzebę dokonania „przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, w szczególności w związku z wydaniem przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-260/18 orzeczenia w trybie prejudycjalnym ze wskazaniem wykładni przepisów art. 1 ust. 2, art. 4, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, w szczególności możliwości uznania klauzul waloryzacyjnych za postanowienia umowne dotyczące przedmiotu świadczenia głównego umów o kredyt indeksowany do kursu franka szwajcarskiego”.

Rozważając tę przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania Sąd Najwyższy zważył, że skarżący zdaje się nie dostrzegać różnicy pomiędzy klauzulą waloryzacyjną jako taką (przeliczeniem zobowiązania na inną walutę) a określeniem sposobu tej waloryzacji (ustaleniem konkretnych przeliczników).

O ile to pierwsze (sama konieczność przeliczania rat na wskazaną w umowie walutę obcą) istotnie stanowi essentialia negotii, o czym wypowiadał się TSUE w wyrokach przytoczonych przez skarżącego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, o tyle abuzywność tego drugiego nie prowadzi w prawie polskim (co do zasady) do braku możliwości wykonywania umowy z pominięciem danej klauzuli, czyli nie skutkuje nieważnością całej umowy. Nawiązując zaś do odpowiedzi udzielonej przez TSUE w sprawie C-260/18 na czwarte pytanie prejudycjalne (znaczenie elementu woli konsumenta), należy podkreślić, że dotyczy ona tylko takich sytuacji, w których sąd krajowy dochodzi do przekonania, że umowa z pominięciem klauzul abuzywnych nie może się ostać, jednak interes konsumenta w ocenie sądu wymaga jej utrzymania. Sądy orzekające w tej sprawie doszły zaś do przeciwnego wniosku - przyjęły, że pomimo usunięcia klauzul abuzywnych, umowa kredytu hipotecznego zawarta przez strony może dalej być wykonywana. W tym zakresie zatem wykładnia dokonana przez TSUE nie znajduje zastosowania do stanu faktycznego sprawy.

Z kolei dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.).

Oczywistą zasadność skargi powód wiąże z okolicznością naruszenia przez sądy rozpoznające sprawę art. 58 § 2 k.c., art. 353¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. poprzez ich pominięcie. Ten argument skarżącego jest chybiony, ponieważ dotyczy przepisów zawierających liczne klauzule generalne, tj. zasady współżycia społecznego czy dobre obyczaje, które ze względu na swą naturę nie są wykładane w sposób ścisły i jednolity, czego wymaga powołana przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania. Do rażącego naruszenia tego typu przepisów mogłoby dojść tylko wyjątkowo, np. gdyby sąd dokonał ich wykładni całkowicie niezgodnie z zasadami logiki. Tymczasem w niniejszej sprawie sądy *meriti* oceniały stan faktyczny sprawy w świetle znaczenia tych pojęć przyjętego w orzecznictwie oraz w granicach luzu decyzyjnego przysługującego sędziemu podczas wykładni klauzuli generalnej.

Na marginesie należy podkreślić, że instytucja przyjęcia abuzywności określonych postanowień umownych znacząco różni się w zakresie tak przesłanek, jak i celów od instytucji nieważności czynności prawnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach zaś orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

jw